

Rīgas Stradiņa universitāte
Psiholoģijas laboratorija
Testu un aptauju reģistrs

1. Instrumenta nosaukums latviešu valodā, autora vārds uzvārds, adaptācijas vai izveides gads:
Kognitīvās refleksijas tests CRT (*Cognitive Reflection Test*; CRT; Frederick, 2005), adaptāciju latviešu valodā veikušas Mārtinsone & Regzdiņa, 2019, RSU.

2. Instrumenta nosaukums oriģinālvalodā (adaptētajam instrumentam), autora vārds uzvārds, izveides gads:
Cognitive Reflection Test (CRT), Frederick, 2005.

3. Instrumenta vispārīgs raksturojums (ko mēra, cik un kādas skalas un jautājumi, atbilžu sniegšanas forma, atslēga jeb atbilžu interpretācija u.c.):

Kognitīvā refleksija – kognitīvā spēja (*cognitive ability*), kas tiek mērīta kognitīvās refleksijas testā (CRT, Frederick, 2005), balstīta duālo procesu teorijas ietvarā (Frederick, 2005).

Kognitīvās refleksijas tests (*Cognitive Reflection Test*, CRT, Frederick, 2005) ir trīs uzdevumu tests, kas izvērtē vienu kognitīvo spēju - kognitīvo refleksiju. Tests ir balstīts duālo procesu teorijas ietvarā un nosaka indivīda tendenci sniegt impulsīvas un kļūdainas vai apdomātas un pareizas atbildes (Frederick, 2005).

Testu veido trīs uzdevumi, kas izveidoti tā, lai izraisītu tieksmi sniegt impulsīvu, taču kļūdainu atbildi. Uzdevumi pirmajā mirklī šķiet ļoti viegli, tomēr, lai atbildētu pareizi, ir jāaktivizē kognitīvās refleksijas spēja - jāspēj apdomāt un apvaldīt tā impulsīvā un kļūdainā atbilde, kas ienāk prātā pirmā (2. sistēma). Lai pamatotu testa atbilstību, autors izpētīja, ka, atbildot uz katru no trim uzdevumiem, pastāv biežāk sniegtās nepareizās, intuitīvās atbildes; ka arī pareizi atbildējušie respondenti kā pirmās apsvēra nepareizās atbildes; un lūgti novērtēt testa grūtības pakāpi, kā vieglu to novērtēja nepareizi atbildējušie respondenti (Frederick, 2005).

4. Informācija par instrumenta lietošanas noteikumiem:

Balstoties uz saņemto informāciju 2026. gadā, instruments ir brīvi pieejams un var tikt izmantots pētniecībā bez oriģināla autora atļaujas, ja tas tiek darīts zinātniskos nolūkos. Latviešu valodā adaptētā versija var tikt izsniegta nekomerciālai pētniecībai, rakstot iesniegumu Psiholoģijas laboratorijai. Vairāk informācijas: <https://www.rsu.lv/psihologijas-laboratorija/testu-aptauju-registrs>.

Ja tests Jūsu izmantošanas brīdī vairs nav brīvpieejas, lūdzam vērsties pie oriģināla autora (Dr. Shane Frederick, epasts: shane.frederick@yale.edu) un saņemt atļauju izmantot adaptēto instrumentu sava darba vajadzībām. Rakstiski saņemtā atļauja ir jāiesūta Psiholoģijas laboratorijas testu un aptauju reģistra atbildīgajai kontaktpersonai (skat. reģistra web). Pēc tam, balstoties uz no oriģināla autora saņemto informāciju un Jūsu iesniegumu, izsniegsim Jums instrumentu.

5. Pamatinformācija par adaptētā vai izveidotā instrumenta psihometriskajiem rādītājiem (piem. Kronbaha alfas koeficients) un/vai izlases raksturojums:

Testa oriģināla izstrādes izlases raksturojums: No 2003.gada janvāra, 26 mēnešu laikā tika veikti pētījumi 35 dažādās izlasēs, aptaujājot 3428 respondentus – universitāšu studentus. Katrs saņēma 8 asv dolārus par 45 minūšu gara testa aizpildīšanu, kuri ietvēra CRT testu, domāšanas un

lēmumu pieņemšanas aptaujas. Rezultāti tika kodēti un analizēti apkopotā veidā, saistot ar citiem pētījuma mainīgajiem.

Latviešu valodā adaptētās testa izlases raksturojums: 246 latviski runājoši respondenti (n (siev) = 80,50 %, n (vīr) = 19,50 %) vecumā no 18 līdz 82 gadiem ($M = 34.97$, $SD = 17,45$).

Psihometriskie rādītāji oriģināla aptaujai nav norādīti.

Latvijā adaptētās versijas psihometriskie rādītāji: Kronbaha alfas rādītājs: 0,76.

Reakcijas indeksam jāiekļaujas intervālā no 0,20 līdz 0,80. Aplūkojot reakcijas indeksu rādītājus, var secināt, ka visi panti iekļaujas aprēķinātajā intervālā no 0,20 līdz 0,80 (0,36 – 0,39, $M = 0,37$), un rādītāji liecina, ka panti ir pietiekami grūti, jo indeksi nesasniedz vidējo un augstāku par vidējo reakcijas jeb grūtības indeksa robežu. Diskriminācijas indeksa rādītājiem jāiekļaujas robežās no 0,20 līdz 0,80. Visi trīs panti iekļaujas robežās no 0,20 līdz 0,80 (0,58 – 0,63, $M = 0,60$), kas liecina, ka apgalvojumi ir attiecināmi uz mērāmo pazīmi.

Kognitīvās refleksijas testa CRT adaptētās versijas reakcijas indeksa rādītāji liecina par to, ka panti iekļaujas atbilstošajā intervālā, tomēr ir pietiekami grūti, jo indeksi nesasniedz vidējo un augstāku par vidējo reakcijas jeb grūtības indeksa robežu, kas atbilst aptaujas oriģinālam, diskriminācijas indeksa rādītāji liecina, ka apgalvojumi ir attiecināmi uz mērāmo pazīmi. Kronbaha alfa liecina par augstu skalas iekšējo saskaņotību. Lai arī publikācijā nav norādīti oriģināla psihometriskie rādītāji, aprēķinātie psihometriskie rādītāji vērtējami kā atbilstoši zinātnē pieņemtajām normām.

Informācija sagatavota RSU Psiholoģijas laboratorijā.

Ja Jums rodas jautājumi par šo aprakstu, interesē RSU adaptētie vai izveidotie instrumenti, to pieejamība, izmantošanas iespējas, kā arī rodas jebkuri jautājumi saistībā ar testu un aptauju reģistru, sazinieties ar Psiholoģijas laboratorijas testu un aptauju reģistra atbildīgo kontaktpersonu. Kontaktinformāciju meklējiet reģistra mājas lapā: <https://www.rsu.lv/psihologijas-laboratorija/testu-aptauju-registrs>